

Änkehandboken

*~ en handbok för den som blivit
änka eller änkling i ung ålder*

© Satu Kemppainen och Suomen nuoret lesket ry, 2010
Handboken har uppdaterats 2011, 2012, 2013, 2016 och 2017

Layout: Jyrki Pitkänen

upplaga, Sovatek/MediaTrain, Jyväskylä, 2017

Handboken kan laddas ned från Suomen nuoret lesket ry:s webbsidor:
www.nuoretlesket.fi

Handboken kan även beställas i tryckt format från
Suomen nuoret lesket ry:
toimisto@nuoretlesket.fi eller tfn 044-751 3179

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

BEGRAVNING	5
Dödsattest och begravningstillstånd	5
Ämbetsbevis.	6
Sorgflaggning	6
Dödsannons	7
Begravningsarrangemang	7
Att se den avlidna i kistan	8
Själaklockor och tacksägelse	9
Begravningsarrangemang för avliden som tillhör annat kyrko- eller religionssamfund eller inte tillhör någon kyrka . . .	9
Gravplats	10
PSYKOSOCIALT STÖD.	11
Dina barn behöver också stöd	12
Stöd av likställda	13
Patientföreningar	14
Övriga stödformer	14
EKONOMISKT STÖD	18
Familjepension.	19
Efterlevandepension.	19
Barnpension	20
Grupplivförsäkring för arbetstagare.	21
Ensamförsörjartillägg till barnbidraget	23
Bostadsbidrag.	23
Begravningsbidrag	23
Övriga ställen för ekonomiskt stöd	23
JURIDISKA SKYLDIGHETER	24
Bouppteckningsinstrument	24
Testamente	25
Arvsbeskattning	26
Avvittring och arvskifte	27
Om skulder och förmögenhet.	28
Bankkonton och rätten att använda dem	28
Bevakning av ett barns intresse	30
Rättshjälp	32
Källor	34

Du har drabbats av stor sorg. Du befinner dig i en ny livssituation där många saker är nya eller annorlunda. Mitt i sorgen är det ofta bra att ta små steg framåt och leva en stund åt gången.

I denna handbok får du information om saker som du behöver veta när din make dör och du blir änka eller änkling: lagstadgade rättigheter och skyldigheter samt hur du kan få stöd som finns tillgängligt. Förhoppningsvis har du nytta av informationen.

BEGRAVNING

Dödsattest och begravningsstillstånd

För begravning av den avlidna behövs en dödsattest som inkluderar ett begravningsstillstånd. Om den avlidna dör till följd av sin sjukdom och har behandlats av en läkare under de senaste sex månaderna kan den behandlande läkaren utfärda en dödsattest och ett begravningsstillstånd. En medicinsk obduktion genomförs inte utan tillstånd från de anhöriga.

BEGRAVNING

Då döden orsakats av ett olycksfall, ett självmord, en förgiftning, en yrkes- sjukdom, en vårdåtgärd, ett brott eller om det finns skäl att misstänka att döden orsakats av någon sådan orsak, eller då dödsfallet annars har skett oväntat, genomförs alltid en rättsmedicinsk obduktion för att utreda dödsorsaken. I sådana fall utfärdar den läkare som har genomfört obduktionen även dödsattesten och begravningsstillståndet. Dödsattesten, där dödsorsaken finns antecknad, skickas tjänstevägen även till registermyndigheterna. Begravnings- byrån kan kontaktas för planering av begravningsarrangemangen redan innan man fått begravningsstillståndet, men begravningen får inte förrättas utan det.

Ämbetsbevis

Ämbetsbeviset kan du få från pastorskansliet eller magistraten. För bouppteckningen behövs även en släktutredning (mer omfattande än ett ämbetsbevis) över den avlidna från och med 15 års ålder från alla de orter (församlingar/magistrat) där han eller hon har varit mantalsskriven under sitt liv. Om den avlidna inte hade arvingar (barn) måste uppgifterna skaffas från och med den avlidnas föräldrar. Bevisen behövs för att sköta dödsboets, som uppkommer när en person dör, ärenden i banken och vid försäkringsanstalter samt alla andra ärenden som gäller den avlidna.

Sorgflaggning

Sorgflaggningen uttrycker vanligen privat sorg. På dödsdagen eller följande dag, om dödsfallet har skett på eftermiddagen, hålls flaggan på halv stång hela dagen. På begravningsdagen är flaggan på halv stång åtminstone till slutet av jordfästningen. Efter det kan flaggningen fortsättas på halv eller hel stång till slutet av flaggningstiden eller så kan flaggan halas ner helt och hållet. När flaggan hissas på halv stång och halas ner igen ska man alltid komma ihåg att först hissa flaggan i topp. På officiella flaggdagar hissas flaggan alltid i topp efter jordfästningen.

Dödsannons

En dödsannons är en tidningsannons om att en person avlidit. Annonsen är de anhörigas sätt att komma ihåg den avlidna, bjuda de närmaste till jordfästningen eller tacka för deltagande. Med ett sorgetack kan man tacka dem som har deltagit i vården av den avlidna för den goda vården samt nära och kära för deltagandet och medkänslan. Annonsen kan utformas enligt ett traditionellt format men man kan också lägga till mer personliga detaljer. Man måste inte göra en dödsannons.

Begravningsarrangemang

Om din make på förhand har ingått ett avtal om begravningsarrangemangen, eller om hen har upprättat ett begravningstestamente, vet du redan vilken begravningsbyrå du ska kontakta. Om din make inte på förhand hade framfört sin åsikt om saken blir det du som får välja begravningsbyrå. Du får även fundera på hurdan begravning och minnesstund din make eventuellt ville ha.

På begravningsbyrån väljs en kista eller urna beroende på begravningsmetoden. Om din anhöriga kremeras måste du även köpa en kista, eftersom den avlidna kremeras i kistan. Begravningsbyrån sköter om påklädningen av den avlidna, placeringen av den avlidna i kistan samt de transporter som behövs. Den avlidna kan kläs i sina egna kläder eller i plagg som kan köpas från begravningsbyrån. I kistan kan du om du vill också lägga med föremål, brev, fotografier el. dyl. som du vill att din käraste ska ha med sig på sin sista resa.

Begravningsbyrån kan även hjälpa till med saker som gäller välsignelsen, begravningen, minnesstunden och dödsannonsen. Om du vill kan du även sköta sakerna själv. Besök din egen församlings pastorskansli för att sköta ärenden med anknytning till begravningen och jordfästningen. Där väljs en tid och plats för jordfästningen samt den begravningsplats dit kistan eller urnan förs. Om du vill har du möjligheten att be en för dig

BEGRAVNING

viktig präst att förrätta jordfästningen. Jordfästningens gång och praktiska saker i anknytning till den överenskoms på förhand med prästen som förrättar jordfästningen. Alla de saker som du kommit överens om antecknas och du får en egen kopia av anteckningarna.

Inbjudningarna till jordfästningen ges personligen, per telefon, genom tidningsannonser eller inbjudningskort. Det lönar sig att framföra inbjudningarna minst en vecka före jordfästningen. Av inbjudan bör framgå tiden och platsen för jordfästningen samt platsen för minnesstunden, ifall man vill att den inbjudna ska delta i minnesstunden.

När den avlidna ska kremeras går jordfästningen i övrigt till på samma sätt som när det är fråga om en kistbegravning, förutom att kistan blir kvar i kapellet när jordfästningen är avslutad, och därifrån förs den sedan för att vänta på kremering. Blommorna tas bort från kistan och förs antingen till den gravplats som reserverats för urnan eller till den reserverade platsen som finns för detta på begravningsplatsen. Urnan gravsätts vanligen endast i närvaro av de närmaste anhöriga. Man kan även be prästen delta i gravsättningen av urnan men det är inte nödvändigt. Kyrkvaktmästaren eller en representant för begravningsbyrån är med under hela förrättningen. På graven kan man lägga ner nya blommor eller de blomsterarrangemang som bevarats från jordfästningen.

Att se den avlidna i kistan

Om du vill har du en möjlighet att lämna ditt sista farväl till din älskade, antingen i sjukhusets kapell innan kistan förflyttas till jordfästningskapellet eller i jordfästningskapellet före jordfästningen. I denna fråga är det bäst att lyssna till ditt inre och göra så som känns bäst för dig själv. Om din make har dött i en olycka får du veta om hen är i ett sådant skick att du kan se hen.

Själaklockor och tacksägelse

Vanligen brukar en församlingsmedlems död tillkännages genom ringning i kyrkklockorna. Själaklockorna rings enligt din önskan. Dagen och tiden för själaringningen antecknas också.

Syftet med tacksägelsen är att tacka den avlidna för hens liv. Tacksägelsen görs i gudstjänsten på följande söndag efter jordfästningen, då den avlidnas namn och ålder samt en tacksägelsebön läses upp. Efter tacksägelsen besöker man vanligen graven för att avlägsna banden och korten från blomsterarrangemangen. Om man så önskar kan man även publicera den avlidnas uppgifter i tidningens kyrkliga annonser efter tacksägelsen. På alla helgons dag i november brukar församlingen läsa upp namnen på de församlingsmedlemmar som avlidit sedan senaste alla helgons dag. Ett ljus tänds till minnet av varje avliden församlingsmedlem.

Begravningsarrangemang för avliden som tillhör annat kyrko- eller religionssamfund eller inte tillhör någon kyrka

Varje kyrko- och religionssamfund har sina egen begravningssteder. Närmare information om sederna fås av ifrågavarande religionssamfund. För en person som varit skriven i befolkningsregistret kan man på de anhörigas önskan förrätta en kyrklig jordfästning, såvida man inte sårar den avlidnas egen övertygelse med denna åtgärd.

Civila begravningar har ingen bestämd modell utan de anhöriga får fritt planera avskedsceremonin hur de önskar, förstås med respekt för den avlidna. Kanske hen själv också har berättat sina önskemål för det sista avskedet. Ofta ordnas begravningar i två delar: först jordfästningen i kapellet vid kistan och genast därefter en minnesstund inklusive servering på annat håll. I gravsättningen av urnan efter en eller ett par veckor deltar kanske endast de närmaste anhöriga. Ett annat sätt är att i närvaro av de närmaste anhöriga följa den avlidna till kremeringen och sedan ha den egentliga begravningen med minnesstund först då urnan finns

BEGRAVNING

på plats. Råd för planering av en sekulär sorgeceremoni och hjälp för att förverkliga den får man vid behov från servicecentralen Pro-Ceremonier, www.pro-seremoniat.fi/pro-ceremonier/

Gravplats

Största delen av de avlidna, även de som kremeras, får sin sista viloplats på begravningsplatsen. Av Finlands begravningsplatser är nästan alla ännu ägda av evangelisk-lutherska församlingar. För att få en gravplats behöver man inte tillhöra kyrkan eller använda kyrkliga ceremonier. Församlingarna måste ge en gravplats till samma pris åt alla som bor i kommunen. Från och med år 2007 har lagen förpliktat församlingarna att också upprätthålla s.k. konfessionslösa gravområden på sina begravningsplatser, som personer som inte är kristna kan använda. Från församlingarnas begravningsplatser säljs gravplatsen av pastorskansliet eller församlingens gravkontor.

Vid kremering kan askan placeras i en urna antingen i en vanlig släktgrav, i en särskild urnegrav, i en urnelund eller ett urnevalv, dvs. ett kolumbarium. Askan kan även strös ut i speciella minneslundar eller i naturen – till exempel i skogen, på ett fjäll eller i ett vattendrag – men från och med 1.1.2004 har man varit tvungen att få tillstånd för detta av områdets ägare eller besittare. Askans slutgiltiga placeringsplats måste meddelas till krematoriet. Länsstyrelsen övervakar om urnan placeras på en annan plats än en begravningsplats. Den nya begravningslagen kräver också att askan inom ett år efter döden bestående ska placeras på en plats och att den inte får delas i flera delar.

Alla begravningskostnader, inklusive eventuell gravsten, är kostnader som kan dras av i bouppteckningen.

Information om att ordna begravingar:

www.evl.fi

www.hautajaiset.net

www.pro-seremoniat.fi/pro-ceremonier/

PSYKOSOCIALT STÖD

Döden har chockerat dig. Inget känns som det gjorde förr. Att möta vardagen efter ens makes död är tungt och kräver mycket krafter. När du lär dig en ny livssituation är allt stöd värdefullt. Nära och kära är vanligen de bästa stödpersonerna. Ibland kan det kännas bra att också dela saker med en utomstående eller en professionell hjälpare. Många har nytta av stöd av likställda, även i senare skeden av sorgen. Det är bra att märka att man inte heller är ensam i situationen. Andra har också upplevt en likadan förlust som du och med dem kan du dela upplevelser och tankar.

Dina barn behöver också stöd

Det lönar sig att vara ärlig åt ett barn när det gäller saker med anknytning till en förälders död. En trygg vuxen, helst den egna föräldern, ska berätta tydligt och klart för barnet om vad som har hänt, med ett språk som barnet förstår. Det lönar sig att uppmuntra barnet att ställa frågor och prata om saken också senare.

Efter att barnets förälder har dött behöver barnet mer närhet och omvårdnad än normalt. Det är också bra att ta med barnet i planeringen av begravningenn. Det är bra att på förhand berätta för barnet hur ceremonin går till och barnet ska hela tiden ha en trygg vuxen i närheten. Det är viktigt för barnet att den normala vardagen med dess rutiner fortsätter även mitt i sorgen och ger en känsla av trygghet.

En förälders död väcker många olika känslor hos ett barn, och känslorna kan kännas förvirrande. Det är bäst att berätta för barnet att många olika känslor hör till sorgen och att de är normala. Du kan stödja barnet genom att hjälpa hen att känna igen, uttrycka och hantera sina känslor. Att minnas den döda föräldern är också en viktig del av barnets sorgearbete. Ett barn bearbetar sin sorg på sätt som är typiska för barn, till exempel genom lek, teckning, berättelser i böcker och sagofigurer.

Det är bra att anmäla en förälders död till dagvården och skolan omedelbart. Det lönar sig att komma överens med läraren eller dagvårdens anställda hur man ska berätta för de andra på vårdplatsen eller i skolan om det som har hänt. Det lönar sig också att komma överens om att hålla mer intensiv kontakt mellan hemmet och skolan/vårdplatsen.

Ett barn eller en ung person som går i skolan kan utnyttja skolhälsovårdens, psykologens och kuratorns tjänster. Man kan också söka stöd åt barnet från familjerådgivningen. Vid behov kan barnet eller den unga personen få en remiss till terapi. Församlingarna kan ha sorgegrupper för barn. På vissa orter ordnar Suomen nuoret lesket ry grupper och verksamhet åt barn.

På föreningens webbsidor (www.nuoretlesket.fi → lapsen ja nuoren surusta) finns en liten handbok att beställa: Stöd till barn som mist en närstående – Kan beställas genom att skicka e-post till adressen tuki@kapy.fi

Stöd av likställda

Suomen nuoret lesket ry

Suomen nuoret lesket ry är en stödorganisation för personer som blivit änkor eller änklingar i arbetsför ålder. Dess syfte är att erbjuda änkor och änklingar samt deras barn en möjlighet att träffa personer i samma livssituation och få stöd i sorgen och med att klara av vardagen. Föreningens centrala verksamhetsformer är stödgruppsverksamhet, stödveckoslut, stödtelefonen, webbforum och påverkansverksamhet.

www.nuoretlesket.fi

tfn 044 300 6477

Sorgbandet rf

Sorgbandet rf strävar efter att stöda närstående till personer som begått självmord så att de ska klara sig samt att öka öppenheten när det gäller att tala om självmord. Verksamheten grundar sig på stöd av likställda, dvs. stöd av personer som har gått igenom samma som en själv. Föreningen upprätthåller stödgrupper och en stödtelefon som fungerar med tidsbokning, tfn 045 130 8603. Till numret skickas ett meddelande med texten ”stödsamtal” och information om när man önskar att bli uppringd.

www.surunauha.net

HUOMA – Henkirikoksen uhrien läheiset ry

Syftet med verksamheten är att stöda närstående till offer för brott mot liv efter den traumatiska förlusten. Målet är att underlätta för de anhöriga att klara sig och bli helare samt att förebygga marginalisering. Föreningen ordnar rehabiliteringsveckoslut för sina medlemmar två gånger om året och upprätthåller också ett diskussionsforum. I stödtelefonen på numret 050 401 2230 svarar utbildade föreningsmedlemmar.

www.huoma.fi

KÄPY – Lapsikuolemaperheet ry

Käpy ry är en stödverksamhetsorganisation som hjälper alla familjer som har mist ett barn. Organisationen erbjuder stöd i form av en stödtelefon, stöd- personer och stödgrupper. Från organisationens webbsidor kan du skriva ut stödpaket för familjer som mist ett barn.

www.kapy.fi/pa-svenska/

Stödtelefon (på finska): 045 325 9595

Patientföreningar

Cancerorganisationerna erbjuder stöd åt personer som mist en närstående: de stöder per telefon, per e-post och genom chatten. På nätet finns också ett diskussionsforum: sururyhmä (på finska).

www.alltomcancer.fi → rådgivningstjänster

www.alltomcancer.fi → kamratstöd och diskussion → diskussionsforum → sururyhmä (på finska)

Även andra patientföreningar kan ordna stöd för personer som har mist sina anhöriga på grund av någon sjukdom. Närmare information finns på patientföreningarnas webbsidor eller så kan man direkt kontakta föreningarna.

Övriga stödformer

Hälso- och sjukvård

Genom den offentliga hälsovården är det möjligt att komma till en läkares, sjukskötares eller psykologs mottagning. Om du omfattas av företagshälsovården lönar det sig att söka stöd genom den kanalen. Vid behov kan en psykiater skriva en remiss till terapi så att du kan ansöka om FPA-ersättning. Om man är beredd att betala för terapin själv kan en tid bokas direkt till en privat terapeut. En sörjande kan även söka stöd från mentalvårdsbyrån och kriscentret.

Hemservice

Med hemservice avses att fullgöra eller bistå vid fullgörandet av uppgifter och funktioner som hör till boende, vård och omsorg, upprätthållande av funktionsförmågan, vård och fostran av barn, utträttande av ärenden samt till det övriga dagliga livet.

Enligt socialvårdslagen ska kommunen ordna hemservice för personer som på grund av sjukdom, förlossning, skada eller av någon annan liknande funktionsnedsättande orsak eller i en särskild familje- eller livssituation behöver hjälp för att klara de uppgifter och funktioner som nämndes ovan. En familjemedlems död räknas som en sådan särskild situation.

Församlingar

Den sörjande kan kontakta sin egen församling och boka en samtals-tid till en präst eller en diakon. Även från familjerådgivningscentralerna kan man hämta stöd i livets krissituationer. Församlingarna ordnar även sorgegrupper för personer som har mist sin närstående. Evangelisk-lutherska kyrkan har även samtalstjänsten tfn

0400 22 11 90 samt stöd via nätet.

www.evl.fi → Stöd och hjälp

www.samtalstjanst.fi

Föreningen för Mental Hälsa i Finland

Föreningen för Mental Hälsa i Finland ordnar stödverksamhetskurser och stödgrupper, upprätthåller en kristelefon, flera kriscenter och en krisstöd-tjänst som fungerar via nätet. Föreningen för Mental Hälsa i Finland ordnar även kurser för änkefamiljer. Kursen har egna grupper för vuxna och barn. Målet är att hjälpa änkor och änklings barn i den förändrade livssituationen.

Information om stödet som Föreningen för Mental Hälsa erbjuder personer som har mist sina närstående:

www.mielenterveysseura.fi/sv/sos

Landsomfattande kristelefon (på finska) 010 195 202

Kriscentrumen

Regionala kriscentra verkar runtom i Finland. Deras kontaktuppgifter finns på ovannämnda webbsidor för Föreningen för Mental Hälsa i Finland.

www.tukinet.net

Tukinet är ett finskspråkigt webbaserat kriscenter. Det ger stöd i plötsliga krissituationer. I Tukinet finns diskussionsgrupper, ett register över hjälp- och stödtjänster samt tjänsten Net-tuki som ger dig samtalskontakt med kriscentrets utbildade stödpersoner.

www.rodakorset.fi → Sök stöd och hjälp

Röda Korset kan ge psykiskt och materiellt stöd i plötsliga olyckssituationer. På webbplatsen har man samlat information om reaktioner och psykiskt stöd efter krissituationer.

www.apua.info

Från Apua info hittar du information om olika stödformer.

Eläkeliitto ry

Eläkeliitto ry ordnar finskspråkiga Yhtäkkiä yksin – kurser, där målet är att hjälpa personer som blivit änkor eller änklingar att anpassa sig till den nya livssituationen samt erbjuda en möjlighet att utbyta erfarenheter med personer i samma livssituation. Huvudsakligen är kurserna riktade till personer i pensionsåldern, men en kurs per år är riktad till cirka 50–60-åringar.

Mer information: tfn (09) 7257 1199.

www.elakeliitto.fi → Toiminta → Kurssit → Yhtäkkiä yksin

Mannerheims Barnskyddsförbund

Stöd via nätet och per telefon åt barn, unga och föräldrar.

www.mll.fi → Hjälptelefonen och -nätet för barn och unga Hjälptelefonen för barn och unga 116 111

www.mll.fi → perheille → vanhempainnetti

Vanhempain puhelin 0800 92277 (på finska)

www.pelastakaalapset.fi → Toiminta → Lastensuojelutyö

Rädda Barnen upprätthåller stödfamilj- och stödpersonverksamhet.

www.yvpl.fi

Yhden Vanhemman Perheiden Liitto är ett förbund av ensamförsörjare som erbjuder stöd i sina vardagsrum på många orter.

www.yvpl.fi → Jäsnyhdistykset ja niiden tapahtumat

EKONOMISKT STÖD

Efter en makes död ändras familjens ekonomiska situation. Begreppet änkestånd eller änklingsstånd kan betyda olika saker beroende på i vilket sorts förhållande maken dog. Man kan bli efterlevande make från ett äktenskap, ett samboförhållande och ett registrerat partnerskap. En del av de efterlevande makarna har barn. Deras legislativa ställning är annorlunda.

Familjepensioner och övriga lagstadgade ersättningar är ämnade för att trygga de anhörigas uppehälle efter att en make/förälder dör. Om döden har orsakats av en arbetsolycka eller trafikolycka betalas ersättningarna enligt olycksfalls- och trafikförsäkringen. I dessa situationer avviker grunderna för hur familjepensionen bestäms och betalas till viss del från nedan beskrivna. Rätten till efterlevandepension kan till exempel vara mer omfattande men å andra sidan kan den också vara förknippad med några begränsningar. I dessa fall lönar det sig alltid att fråga noggrannare uppgifter av olycksfalls- och trafikförsäkringsbolagen. trafikförsäkringsbolagen.

Familjepension

Familjepensionen ska trygga den efterlevande makens och barnens utkomst då en nära anhörig avlider. Familjepension kan erhållas av en änka eller änking, den efterlevande maken i ett registrerat partnerskap samt barn under 18 års ålder. Även förmånslåtarens tidigare make är berättigad till familjepension om förmånslåtare varit underhållsskyldig. En sambo kan inte få familjepension.

Familjepensionen består av en efterlevandepension och en eventuell barnpension. I Finland har vi två lagstadgade familjepensionssystem som kompletterar varandra, FPA:s familjepension och arbetspensionssystemets familjepension, som grundar sig på arbets- eller företagarpensionen som förmånslåtare har intjänat. Man kan lyfta familjepension genom båda systemen på samma gång. Man kan ansöka om alla familjepensioner antingen från FPA eller från den avlidnas arbetspensionsanstalt med en enda blankett.

Efterlevandepension

Den efterlevande maken har rätt till efterlevandepension, om han/hon har eller har haft ett gemensamt barn med den avlidna maken och de var gifta eller i ett registrerat partnerskap.

Om det inte finns gemensamma barn, förutsätts att

- den efterlevande vid tidpunkten av makens död var minst 50 år gammal eller hade fått invalidpension i minst tre års tid och
- att äktenskapet ingicks eller partnerskapet registrerades innan den efterlevande maken fyllde 50 år och att det hade varat minst fem år.

Den efterlevande maken har ingen rätt till familjepension om maken hade fyllt 65 år när äktenskapet ingicks.

Den efterlevande makens egen arbetspension, som redan utbetalas eller som är beräknad, inverkar på efterlevandepensionens belopp. Det kan minska på efterlevandepensionen eller leda till att efterlevandepensionen

EKONOMISKT STÖD

inte alls betalas. Efterlevandepensionen dras av sex månader efter dödsfallet om den efterlevande maken är barnlös, är under 65 år, och inte får arbetspension. Fram till det betalas efterlevandepensionen utan avdrag. Om den efterlevande maken har fyllt 65 år eller får egen arbetspension görs avdraget genast. Om familjen inkluderar minderåriga barn görs avdraget på efterlevandepensionen först då det yngsta barnet har fyllt 18 år. Utbetalningen av efterlevandepension för personer under 50 år upphör om den efterlevande maken gifter om sig innan hen har fyllt 50 år. Hen betalas då ett tre års pensionsbelopp som ett engångsbelopp.

FPA:s efterlevandepension betalas endast ut till änkor eller änklingar under 65 år. Efter makens död beviljas den efterlevande maken en begynnelsepension som betalas i sex månader eller fram till slutet av den månad då den efterlevande maken fyller 65 år. Begynnelsepensionen är ett standardbelopp men beloppet kan vara mindre om den avlidna maken har bott eller arbetat utomlands. Vissa av den efterlevande makens egna pensioner förhindrar att hen får begynnelsepensionen.

Begynnelsepensionen kan fortsätta som fortsättningspension som består av ett grundbelopp och ett inkomstrelaterat kompletteringsbelopp. Om den efterlevande maken har ett barn under 18 år att försörja är fortsättningspensionen minst lika stor som grundbeloppet. Om inga barn ska försörjas kan den efterlevande maken ha rätt till fortsättningspensionens inkomstrelaterade kompletteringsbelopp, men inte till grundbeloppet. Om den efterlevande maken gifter om sig innan hen har fyllt 50 år dras efterlevandepensionen in. Då betalar FPA åt den efterlevande maken hans efterlevandepensions grundbelopp för tre års tid som ett engångsbelopp, och motsvarande mängd av det inkomstrelaterade kompletteringsbeloppet, om hen har hunnit få efterlevandepension under minst ett års tid.

Barnpension

När ett barns förälder dör kan barnet få barnpension tills hen fyller 18 år. Även ett barn som har fötts efter att barnets biologiska förälder har dött har

rätt att få barnpension. Om barnets föräldrar inte var gifta måste faderskapet fastställas innan pensionsförmånen kan fås. Mer information ger bostadskommunens barntillsyningsman. Om barnets bägge föräldrar dör betalas barnpensionen separat efter båda två. FPA betalar barnpension enligt familjepensionslagen till barn under 18 år som är förmånslåtarens eget barn, adoptivbarn eller ett barn som vid tidpunkten av förmånslåtarens död bodde med hen i samma hushåll och som förmånslåtare försörjde. Till FPA:s barnpension hör alltid ett grundbelopp som är oberoende av barnets inkomster. Dessutom kan barnet få ett kompletteringsbelopp som övriga pensionsinkomster inverkar på. Man kan få FPA:s barnpension även efter att fosterfadern eller -modern dött. FPA betalar barnpensionens grundbelopp fram till 21 års ålder till ett barn som studerar på heltid.

Det sammanlagda beloppet av arbetspensionssystemets barnpension fördelas jämnt mellan barnen. Fördelningen av barnpensionen ändras när antalet förmånstagare ändras, till exempel när ett barn fyller 18 år. Barnet har rätt att få barnpension fram till slutet av den månad då hen fyller 18 år. Barnpensionen ansöks från den arbetspensionsanstalt som den avlidna föräldern via sitt arbete tillhörde.

Information om familjepensioner och anvisningar för ansökning:

www.kela.fi/web/sv/efterlevande

www.tyoelake.fi → erilaisia eläkkeitä → perhe-eläke

Grupplivförsäkring för arbetstagare

Grupplivförsäkringsersättningen för arbetstagare är en engångsersättning som ska trygga den efterlevande makens och barnens omedelbara försörjning efter att den avlidna maken eller barnens vårdnadshavare dött. Rätt till ersättning har en make eller en sambo med vilken den försäkrade hade eller hade haft ett gemensamt barn eller med vilken den försäkrade hade ett avtal, bestyrkt av en myndighet, om gemensam försörjning. Om inga gemensamma barn finns har sambon ingen rätt till ersättning. Även ena parten i ett registrerat partnerskap och den avlidnas minderåriga eller under 22-åriga barn som studerar får grupplivförsäkringsersätt-

EKONOMISKT STÖD

ning. Även ett barn som har fötts efter att barnets biologiska förälder har dött är som ett barn till den avlidna automatiskt berättigad till ersättning. Skyldigheten att teckna en försäkring gäller i regel alla arbetsgivare.

Anställningsförhållandet måste inte vara i kraft när olyckan sker, eftersom gruppliv- försäkringen även gäller en person som tidigare har haft ett anställningsförhållande och dör innan tre år har gått från att anställningsförhållandet upphört. För en person som på grund av sjukdom eller olycksfall blir invalidpensionerad från ett anställningsförhållande är tidsperioden fem år. Om en arbetstagare blir ålderspensionerad efter att ett anställningsförhållande upphör, eller fyller 65 år, är hen inte berättigad till grupplivförsäkringen.

Storleken på försäkringsskyddet beror på den avlidna arbetstagarens ålder och antalet barn som ska försörjas. Ersättning betalas endast på basis av ett enda arbets- eller tjänsteförhållande. Försäkringsbeloppet består av grundbeloppet, barntilläggen och olyckstillägget. Deras storlek bestäms enligt den försäkrades dödsår.

Till grundbeloppet läggs ett barntillägg för varje barn som den försäkrade lämnat som förmånstagare. Om den försäkrade dör i en olycka läggs ett olycksfalltillägg till grundbeloppet, inklusive barntilläggen. Barnets försäkringsbelopp meddelas till magistraten.

Ersättningssökanden ska kontakta förmånslätarens senaste arbetsgivare, som ger uppgifterna om anställningsförhållandet och om vem som betalar grupplivförsäkringsersättningen. Dessa aktörer är grupplivförsäkringen för arbetstagare, kommunernas pensionsförsäkring, statskontoret och jordbruksföretagarnas pensionsanstalt. Mer information om grupplivförsäkring för arbetstagare: www.tvk.fi/sv/trhv/

Företagarens FöPL-försäkring inkluderar inte en grupplivförsäkring. Kontakta det försäkringsbolag där FöPL-försäkringen har tecknats för att ansöka om pensioner. Det lönar sig alltid att kontrollera om din avlidna make har haft en livförsäkring som hen har tecknat åt sig själv.

Ensamförsörjartillägg till barnbidraget

En efterlevande make med barn har rätt att ansöka om ensamförsörjartillägg till barnbidraget. För ett barn som bor i Finland betalas barnbidrag tills hen fyller 17 år. Till en ensamförsörjare betalas för varje barn ett ensamförsörjartillägg till barnbidraget. Tillägget ansöks från FPA.

Bostadsbidrag

Den efterlevande maken/den efterlevande familjen kan ha rätt att få bostadsbidrag på grund av de sänkta inkomsterna efter makens död. Bostadsbidraget ansöks från FPA.

Begravningsbidrag

Begravningsbidraget ingår vanligtvis inte i förmåner enligt inkomstpensionslagen. Det betalas från arbetspensionsanstalten endast om arbetsgivaren har en direktpension. Man kan fråga den avlidna makens arbetsgivare eller arbetspensionsanstalten om begravningsbidraget.

Vissa fackförbund kan bevilja begravningsbidrag till sina medlemmar. Detta måste man alltid kontrollera med ifrågavarande förbund. Man kan även ansöka om begravningsbidrag från stadens socialförvaltning med en utkomststödansökan. I det fallet gäller att samma krav ska uppfyllas som för att få utkomststöd.

Övriga ställen för ekonomiskt stöd

Från socialförvaltningen kan man fråga om utkomststöd och/eller social kredit. Genom församlingarnas diakoniarbete kan man även ansöka om både ekonomiskt och psykosocialt stöd.

Garantistiftelsen är en år 1990 grundad riksomfattande organisation inom socialsektorn som hjälper personer i ekonomisk kris att klara sig på egen hand. Mer information från det avgiftsfria rådgivningsnumret 0800-98009. www.takuu-saatio.fi

JURIDISKA SKYLDIGHETER

Bouppteckningsinstrument

En bouppteckning måste göras efter varje person som permanent bor i Finland avlider. Syftet med bouppteckningen är att göra upp en förteckning över dödsboets skulder och tillgångar, inför det kommande arvsförfarandet. I bouppteckningsinstrumentet nämns även ett eventuellt äktenskapsförord och/eller testamente.

Till bouppteckningen måste alla delägare i dödsboet tillkallas, också den efterlevande maken även om hen inte skulle vara delägare i dödsboet. Till bouppteckningen måste man även vid behov tillkalla arvlåtarens så kall-

lade sekundära arvingar, vilka är föräldrarna, syskonen och avkommorna till den först avlidna maken. När den efterlevande maken avlidit fördelas egendomen bland den efterlevande makens egna och den först avlidna makens sekundära arvingar. En inbjudan som gäller en minderårig ska skickas till hans förmyndare och inbjudan till föremålet för intressebevakning skickas till hans intressebevakare.

Bouppteckningen måste skötas inom tre månader från dödsfallet. Arvsbeskattningen sköts vanligen av skatteverket på den avlidnas boningsort. Bouppteckningsinstrumentet inlämnas en månad efter bouppteckningen till skattebyrån på den avlidnas boningsort. Om den avlidna har bott utomlands ska en skattedeklaration om kvarlåtenskapen lämnas in inom tre månader från dödsfallet till huvudstadsregionens skattebyrå, eller till skattebyrån på arvtagarens boningsort om den avlidna inte hade någon egendom i Finland.

Vid behov kan man av skatteverket skriftligen ansöka om tilläggstid för att göra bouppteckningen. Ifrågavarande skattebyrå beslutar alltid från fall till fall huruvida tilläggstid beviljas och för hur länge. Bouppteckningsinstrumentet kan man göra själv eller så kan man låta någon utomstående göra det. Man kan be om hjälp från rättshjälpsbyrån. För att göra bouppteckningsinstrumentet krävs alltid två godemän.

Testamente

Om den avlidna har gjort ett testamente måste alla arvingar informeras om detta så att var och en får en bestyrkt kopia av det. Delgivningen måste ges av en stämmingsman, eller på ett annat bestyrkt sätt, till exempel som ett rekommenderat brev. Från delgivningen börjar arvingarnas klandertid som är sex månader. Under den tiden måste man väcka talan i tingsrätten för att upphäva testamentet.

Arvsbeskattning

Arvsbeskattningen ges på grundval av bouppteckningsinstrumentet. I arvsbeskattningen värderas boets tillgångar till det verkliga värdet vid den avlidnas dödstillpunkt. Med verkligt värde menas det sannolika försäljningspriset för egendomen. Enligt lagen om skatt på arv och gåva måste skatt erläggas på en arvslott på 20 000 euro eller mera. Arvingarna har delats in i skatteklasser enligt hur de är släkt med arvlåtaren. Nära släktingars arvsskatt är lägre än andras.

Enligt arvsordningen hör arvet i förstahand till bröstarvingarna, vilka är den avlidnas barn, adoptivbarn och deras arvingar. Bröstarvingarna har alltid rätt till laglotten efter arvlåtaren. Laglotten är den delen av den avlidnas kvarlåtenskap som hen inte kan förordna genom testamente. Laglottens storlek är hälften av arvslottens storlek. Maken kan vara berättigad till olika ersättningar eller bidrag från dödsboet.

Om inga bröstarvingar finns ärver den efterlevande maken först den avlidna maken. I det fallet ärver maken hela egendomen, även om giftorätten skulle vara helt avgränsad genom äktenskapsförordet. Från denna rätt kan den först avlidna maken ha avvikit genom att förordna annorlunda om sin egendom i testamente. En sambo är inte en arvinge om det inte har förordnats så i testamente.

Den efterlevande maken har rätt att behålla den bostad som använts som ett gemensamt hem i sin besittning, inklusive lösöre, även om bröstarvingarna skulle kräva att egendomen ska skiftas. Den efterlevande maken kan när som helst själv överlåta besittningen av kvarlåtenskapen. Den efterlevande makens besittningsrätt minskar arvingarnas arvsskatter. Den efterlevande maken behöver inte betala arvsskatt för besittningsrätten som hen erhåller. Om den efterlevande maken överlåter sin besittningsrätt senare blir barnen tvungna att betala skatt för att besittningsrätten upphör.

Arvsskatten åläggs varje förmånstagare på grundval av den lott som hen mottagit. Arvsskatten ska huvudsakligen betalas genast efter arvsbeskattningen, även om dödsboet skulle vara oskiftat länge och arvingen skulle få den egendom som hen ärver först efter flera år.

Vissa avdrag kan göras från boets tillgångar och arvslotter. Till exempel rimliga kostnader för begravningen och bouppteckningen kan dras av från boets värde. Arvlåtarens vanliga hemlösöre är skattefritt.

Livförsäkringens dödsfallsersättningar som betalas till de närstående på grund av döden är beskattningsbara. De beskattas i arvsbeskattningen så att ersättningen läggs till resten av arvet. Arvsbeskattningens avdrag för make och minderåriga inverkar ändå sänkande på beloppet av arvsskatt. Man behöver inte ansöka skilt om avdrag utan skattemyndigheten beaktar dem automatiskt.

Avvittring och arvskifte

I avvittringen och arvskiftet är det frågan om två olika förrättningar, men i praktiken smälter de ofta samman med varandra. Avvittring betyder en upplösning av makars förmögenhetsförhållanden. Där utreds, vilken förmögenhet som hör till den efterlevande maken och vilken som hör till dödsboet. Arvskiftet betyder att fördela den avlidnas egendom bland arvingarna. För avvittring och arvskifte finns ingen lagstadgad tidsfrist. Avvittringen kan alltså vara oförrättad och dödsboet oskiftat för en väldigt lång tid.

Enligt huvudregeln ska makarnas egendom delas jämnt i avvittringen så att båda makarnas skillnad mellan besparingar, tillgångar och skulder är lika stor. Den mer förmögna maken måste vid avvittringen överlåta en utjämning till den avlidna makens arvingar, bortsett från några undantag. På motsvarande sätt kan arvingarna bli tvungna att betala utjämning till den efterlevande maken om hans förmögenhet är mindre än den avlidna makens förmögenhet. Beloppet på egendomen som ska avvittras, dvs. som räknas under giftorätten, kan påverkas av ett äktenskapsförord

och några andra detaljer. När avvittringen är förrättad behåller den efterlevande maken själv den egendom som hen fick i avvittringen och dödsboet delar i arvsförfarandet den egendom som inkom till den avlidna från avvittringen. Den efterlevande maken har rätt att oskiftad behålla den bostad som använts som ett gemensamt hem i sin besittning, inklusive lösöret, så länge som hen bor där.

Om skulder och förmögenhet

Enligt ärvdabalkens skuldansvarsbestämmelser svarar en delägare i ett dödsbo inte personligen för den avlidnas skulder. Den avlidnas och boets skulder täcks med dödsboets förmögenhet. Rimliga kostnader som orsakats av begravningen och bouppteckningen kan dras av från boets värde. Avvittringen eller arvsförfarandet får inte förrättas innan boets och den avlidnas skulder är betalda eller en säkerhet eller annan garanti har ställts för betalningen. En domstol kan bestämma att avvittringen och arvsförfarandet ska inhiberas om man bryter mot detta förbud. Ett skuldförhållande upphör inte på grundval av döden. Banken kräver att dödsboet ska fortsätta betala amorteringarna eller att lånet betalas bort helt. I första hand betalas den avlidnas skulder med boets tillgångar. Om man vill något annat, till exempel att den efterlevande maken tar över ansvaret för lånet, måste man förhandla om saken och avtala om det med banken/någon annan fordringsägare. Gåvoskatteföljder måste man fundera på om någon betalar skulder för någon annans räkning, dvs. till exempel den efterlevande maken betalar skulder för barnens del.

Bankkonton och rätten att använda dem

Användningen av den avlidna makens och den efterlevande makens gemensamma konto efter dödsfallet beror på hur kontots ägare har specificerats i kontoavtalet, dvs. är det fråga om ett så kallat och-konto eller ett eller-konto. I båda fallen är det den avlidnas dödsbo som tar hens plats. Om kontot är ett och-konto, dvs. att båda kontoägarna har kunnat använda kon-

tot tillsammans, är det endast den avlidna kontoägarens dödsbos alla delägare och den andra levande kontoägaren som tillsammans har användarrätt till kontot. Om kontot är ett eller-konto, dvs. att kontot har kunnat användas av båda kontoägarna skilt för sig, fortsätter kontoanvändarrätten i princip så att den avlidnas dödsbo och kontoägaren som är vid liv har rätt att använda kontot separat. En efterlevande sambo har inte rätt till sin avlidna sambos konto. Om de har barn är barnen som bröstarvingar berättigade till att använda kontona. Om de inte har barn är arvingarna den avlidna sambons föräldrar eller syskon, om föräldrarna inte längre lever.

Separata kontoanvändarrättigheter som den avlidna har gett när hen var vid liv upphör automatiskt när kontoägaren har dött, men dödsboets delägare kan tillsammans ge kontoanvändarrättigheter. Kontonas kontovillkor förblir oförändrade trots kontoägarens död. Kontoägarens död gör till exempel inte att inlåningar med avtalad löptid förfaller.

Var och en av dödsboets delägare är berättigad att få information om hur den avlidnas bankärenden ser ut från dödsdagen framåt. För bouppteckningen behövs även information om den efterlevande makens bankärenden. Endast den efterlevande maken och den person som hen har gett fullmakt har rätt att erhålla dessa uppgifter.

De tillgångar som behövs för kostnader som orsakas av begravningen och bouppteckningen samt skötseln, förvaltningen och utredningen av boet kan lyftas från kontot redan innan bouppteckningen. Tillgångarna kan tas ut av en delägare i boet, men uttaget kan endast ske mot en faktura. Att ta ut tillgångar från kontot för andra ändamål är möjligt endast efter bouppteckningen och för uttagen behövs ett samtycke från alla delägare i boet. När den avlidnas konto används måste man bevisa för banken vem dödsboets delägare är och därmed berättigade till att tillsammans använda kontona. Detta sker genom att man åt banken presenterar bouppteckningsinstrumentet med släktutredningen samt ett eventuellt testamente eller ett bouppteckningsinstrument som är bestyrkt av magistraten.

Enligt lagen och rättspraxis anses medlen på kontot tillhöra den person i vilkens namn kontot står. Alltså om bankkontot står endast i den ena makens eller sambons namn har den andra (icke ägar-) maken eller sambon inte rätt att använda kontots tillgångar utan en skilt definierad behörighet. Om kontots ägarmake dör blir hans dödsbo ägare och om boet har en efterlevande make så är han med och bestämmer om dödsboets ärenden tills avvittringen har gjorts.

Bevakning av ett barns intresse

I och med ett dödsfall blir ett minderårigt barn delägare i ett dödsbo och han ärver sin avlidna förälder. I och med detta delägarskap kan barnet hamna i en sådan ställning som förutsätter den förmyndare som fungerar som barnets intressebevakare att beakta nya saker när han sköter barnets egendom. Om bevakningen av ett barns intresse föreskrivs i lagen om förmyndarverksamhet och magistraten följer upp att lagen följs.

När ett minderårigt barns förälder dör skickar magistraten ett brev där man ombeds göra upp en egendomsförteckning där barnets egendom antecknas. Om det sammanlagda värdet av barnets egendom överstiger 20 000 euro antecknas barnet i registret över förmyndarskapsärenden. En anteckning i registret medför en skyldighet att göra en årsredovisning där man redogör förändringar som har skett i barnets egendom samt vad barnets tillgångar har använts till. Användningen av barnets tillgångar är begränsad. Magistraten kan även göra en anteckning i registret över förmyndarskapsärenden och övervaka hur även den allra minsta egendomen sköts, om det anses finnas skäl till det, till exempel på grund av delägarskap i ett skuldsatt dödsbo.

Den efterlevande maken är förmyndare till sina minderåriga barn, dvs. en lagenlig intressebevakare. Han kan även i vissa situationer vilja att någon annan person fungerar som intressebevakare i hans ställe. Denna möjlighet kan användas om dödsboet består av många olika slags egendom och

tillgångar. Tingsrätten utser efter ansökan en utomstående intressebevakare. Ett barn över 15 år måste få ge sin åsikt och höras i ärenden som gäller hen.

Användningen av barnets tillgångar i rättsliga förfaranden är delvis beroende av tillstånd. De rättsliga förfaranden som förutsätter magistratens tillstånd är nämnda i 34 § i lagen om förmyndarverksamhet. Tillstånd måste sökas till exempel för att sälja och köpa en bostad och fastighet, sälja skog eller avverka för försäljning, för att pantsätta egendom och för att ta ett annat lån än studielån med statsborgen.

Om den efterlevande föräldern som sitt barns intressebevakare i ett rättsligt förfarande själv fungerar som motpart eller hens och barnets intressen annars skulle komma i konflikt måste hen söka en vikarierande intressebevakare åt sig själv under rättsförfarandet. Behovet av en vikarierande intressebevakare bör kontrolleras i magistraten. Magistraten tar ut en avgift för tillstånden enligt finansministeriets förordning. Tillståndsavgiften betalas ur huvudmannens tillgångar. Intressebevakaren för avgiften gällande ett arvsqiftestillstånd kan komma överens om att den betalas ur dödsboets tillgångar om delägarna i boet går med på det.

Barnpensionerna är menade att användas för barnets vardagliga levnads-kostnader. De pensioner som barnet erhållit ska antecknas i årsredovisningen, men vanligen behöver man inte skilt utreda vad de använts till. Om magistraten kräver en utredning måste den dock göras. Vanligen kan barnets pensioner riktas så att de kommer till föräldrarnas konto. Praxis kan variera mellan olika magistrat och det lönar sig att kolla upp praxis genast då intressebevakningen inleds på det egna området magistrat. Mer information, anvisningar och nödvändiga tillståndsansökningar och årsrevisionsblanketter finns även på magistratens nätsidor: www.maistraatti.fi → Förmyndarverksamheten

Rättshjälp

Om du behöver juridisk hjälp kan du vända dig till den statliga rättshjälpsbyrån i din kommun. Hjälpen man får är bunden till sökandens och hans makes eller sambos inkomster och förmögenhet. Offentlig rättshjälp kan alla som bor i Finland få, men hjälp ges inte till bolag eller samfund. Var och en kan få en egen assistent som hjälper till med juridiska ärenden, antingen helt eller delvis finansierat av staten. Rättshjälpen omfattar alla juridiska ärenden. Rättshjälp erbjuds även av privata advokatbyråer men deras tjänster har högre pris.

Mer information om offentlig rättshjälp: www.oikeus.fi/oikeusapu

Finlands Advokatförbund ordnar gratis advokatjour på dryga tio orter. En advokat ger råd i alla juridiska ärenden och berättar om det finns skäl att be om juridisk experthjälp i ärendet och styr dig vid behov till en advokat som är insatt i ämnet eller till den rätta myndigheten. Under jouten upprättas inga handlingar och inga större uppdrag behandlas. Ingen tidsbokning till jouten är möjlig och ingen rådgivning per telefon är möjlig. Mer information: www.asianajajat.fi → Advokattjänster → Advokatjouten

Denna handbok grundar sig på Satu Kemppainens examensarbete från Mikkelin ammattikorkeakoulu år 2007: Leskiopas – raportointiosa. Innehållet har för denna handbok granskats, redigerats och komprimerats i samarbete med Suomen nuoret lesket ry år 2010. Handboken har uppdaterats åren 2011, 2012, 2013, 2016 och 2017.

Varma tack till diktarna Aila Meriluoto och Lassi Nummi för tillståndet att använda deras dikter i handboken. Tack till Kustannus Oy Kolibri för tillståndet att använda dikter av två skribenter, kaniken Henry Scott Holland och Beth Mende Conny, ur boken Lohdutuksen sanoja, redigerad av Helen Exley.

Källor som använts i handboken:

Magistraten i Östra Finland

Etelä-Savon Osuuspankki

Lagen om förmyndarverksamhet

FPA

Magistraten i Inre Finland

Koponen Juha: Kuolinpesän osakkaan opas

Broschyren ”Guide för delägare i dödsbon”, Andelsbanken

Magistratens styrnings- och utvecklingsenhet

Mikkelin Tuomiokirkkoseurakunta

Mikkelin seudun verotoimisto

Suomen hautaustoimistojen liitto ry

Arbetspensionslagen

Grupplivförsäkringspoolen för arbetstagare

Skatteförvaltningen

Suomen nuoret lesket ry
Matarankatu 6
40100 Jyväskylä

www.nuoretlesket.fi
toimisto@nuoretlesket.fi
puh. 044 300 6477

Änkehandboken

*~ en handbok för den som blivit änka
eller änkling i ung ålder*

I denna handbok har vi samlat information om saker som du behöver veta när din make dör och du blir änka eller änkling: lagstadgade rättigheter och skyldigheter samt hurdan stöd som finns.

